

Lietas Nr. A420586811
Lietas arhīva Nr. SKA-0029-15

SPRIEDUMS

Rīgā 2015.gada 27.martā

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese D.Mita

tiesnese I.Skultāne

tiesnese L.Slica

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Rīgas Centrālcietuma faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, personiskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, sakarā ar leslodzījuma vietu pārvaldes kasācijas sūdzību un /pers. A/ pretsūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 7.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] leslodzījuma vietu pārvaldē saņemta pieteicēja /pers. A/ sūdzība par uzturēšanās apstākļiem Rīgas Centrālcietumā un personiskā un morālā kaitējuma 4500 *euro* atlīdzināšanu.

Ar leslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka 2011.gada 13.aprīļa lēmumu Nr.1/17-R/1169 sūdzība noraidīta.

Pieteicējs vērsās tiesā.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 8.februāra spriedumu tiesa atzina par prettiesisku Rīgas Centrālcietuma rīcību, laikā no 2011.gada 16.februāra līdz 2.martam pieteicēju turot kamerā Nr./numurs/, kurā nebija nodrošināts pietiekams apgaismojums, un piešķīra pieteicējam morālā kaitējuma atlīdzinājumu 100 latus. Pārējā daļā pieteikumu noraidīja.

[3] Izskatījusi lietu sakarā ar leslodzījuma vietu pārvaldes un pieteicēja apelācijas sūdzībām, apgabaltiesa pieteikumu apmierināja daļēji:

1) atzina par prettiesisku cietuma rīcību, laikā no 2011.gada 15.februāra līdz 2.martam turot pieteicēju nepiemērotos apstākļos, kas izpaudušies kā pārapdzīvotība un nepietiekams dabīgais apgaismojums;

2) atzina par prettiesisku cietuma rīcību, laikā no 2011.gada 15. līdz 23.februārim nenodrošinot pieteicējam tiesības uz informāciju;

3) uzlika pienākumu atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu 450 *euro*;

4) atstāja bez izskatīšanas pieteikumu daļā par cietuma rīcību, ievietojot pieteicēju vienā kamerā ar smēķētājiem;

5) izbeidza tiesvedību lietā daļā par cietuma rīcības par otra palaga un otra divēja neizsniegšanu, par guļvietas ierādīšanu gultas otrajā stāvā, par pienācīgas temperatūras kamerā nenodrošināšanu atzīšanu par prettiesisku;

6) pārējā daļā pieteikumu noraidīja.

Tiesas spriedums, ņemot vērā pievienotos rajona tiesas sprieduma motīviem, pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieteicējs konvojēts uz Rīgas Centrālcietumu 15.februārī, kur tika ievietots karantīnas kamerā Nr./numurs/, savukārt 16.februārī viņš tika pārvietots uz tranzīta kameru Nr./numurs/, kur tiek ievietoti konvojētie ieslodzītie uz neilgu laiku. Pieteicējs atradies Rīgas Centrālcietumā līdz 2011.gada 2.martam, t.i., 16 diennaktis.

[3.2] Pieteicējam 15.februārī izsniegts viens matracis, viens spilvens, viena sega, viena spilvendrāna, viens palags un viens dvielis. Savukārt otrs palags un otrs dvielis izsniegts 25.februārī pēc pieteicēja 21.februāra iesnieguma saņemšanas. Atzīstams, ka pieteicējs jau ar pirmo dienu Rīgas Centrālcietumā bija nodrošināts ar visiem viņam paredzētajiem gultas piederumiem tādā apmērā, kas nepārkāpj cilvēktiesību minimumu.

[3.3] Rīcība, ierādot pieteicējam guļamvietu divstāvu gultas otrajā stāvā, nav vērtējama kā necilvēcīga un pazemojoša, jo nedz pieteicēja veselības stāvoklis, nedz auguma garums neliedz pieteicējam gulēt otrajā stāvā. Pieteicējs par šo nav sūdzējies cietumam. Līdz ar to nav konstatējams cilvēktiesību pārkāpums.

[3.4] Lietā nav gūts apstiprinājums pieteicēja apgalvojumiem par to, ka cietuma kamerās Nr./numurs/un Nr./numurs/laikā, kamēr tajās atradās pieteicējs, nebūtu nodrošināta atbilstoša temperatūra. Pieteicējs par šo nav arī sākotnēji sūdzējies.

[3.5] Pieteicējs pieteikumā sūdzējies par cietuma rīcību, ievietojot viņu kamerā kopā ar smēķētājiem. Tā kā pieteicējs nav sūdzējies par šo apstākli ne cietumā, ne arī ieslodzījuma vietu pārvaldē, pieteicējs nav ievērojis lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

[3.6] Cietuma administrācija savu pienākumu – nodrošināt iespēju notiesātajiem izmantot viņiem likumā noteiktās tiesības skatīties televizoru atbilstoši soda izciešanas režīmam – izpildījusi 24.februārī, kad pieteicējam pēc viņa iesnieguma tika izsniegts televizors. Taču līdz tam brīdim 9 dienas pieteicējam netika nodrošināta pieeja informācijai. Tādējādi būtiski pārkāptas Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 100.pantā paredzētās tiesības uz informāciju.

[3.7] Vērtējot pieteicēja argumentus par pārapdzīvotību, noskaidrots, ka kamerā Nr./numurs/16.februārī uz vienu ieslodzīto bija 4,4 m², 24. un 25.februārī – 3,2 m² un 1.martā – 3,5 m². Šajos gadījumos ir nepieciešams vēl konstatēt citus nepiemērotus apstākļus, lai varētu secināt, ka ir pieļauts cilvēktiesību pārkāpums. Attiecībā par pārējām 12 dienām, kad kamerās Nr./numurs/un Nr./numurs/uz vienu ieslodzīto tika nodrošināta platība, kas ir mazāka par 3 m², ir pieļauts Satversmes 95.panta un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Eiropas Cilvēktiesību konvencija) 3.panta pārkāpums.

[3.8] Kamerās Nr./numurs/un Nr./numurs/nav bijis pietiekams dabīgais apgaismojums, un šis pārkāpums ildzis 16 dienas, taču par mākslīgā apgaismojuma nepietiekamību nav ne objektīvu, ne arī subjektīvu pierādījumu. Ņemot vērā minēto kontekstā ar pārapdzīvotības faktu, Satversmes 95.pantā reglamentēto cilvēktiesību pārkāpums sakarā ar nepiemērotiem sadzīves apstākļiem ir konstatējams arī attiecībā uz tām četrām dienām, kad pieteicējs atradās kamerā Nr./numurs/, kaut arī telpu platība uz vienu ieslodzīto bija lielāka par 3 m².

[3.9] Ņemot vērā to, ka pārkāpums attiecībā uz nepienācīgiem apstākļiem ildzis visai neilgu laiku – 16 dienas –, bet tiesību uz informāciju aizskārums 9 dienas, atlīdzinājuma apmērs nosakāms 450 *euro*. Šāds apmērs nenonāk pretrunā ar tiesu praksi, un tas ir atbilstīgs tām ciešanām, ko pieteicējs ir izcietis.

[4] Ieslodzījuma vietu pārvalde par apgabaltiesas spriedumu pieteikuma apmierinātajā daļā iesniedza kasācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[4.1] Tiesa nepamatoti atzina par prettiesisku rīcību, nenodrošinot tiesības uz informāciju. Notiesātie var lietot televizorus un radiouztvērējus tikai tad, ja pirms tam ir saņēmuši brīvības atņemšanas iestādes administrācijas atļauju (Latvijas Sodū izpildes kodeksa 47.¹panta otrā daļa, Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi” 40.punkts). Tiesa nav ņēmusi vērā, ka pieteicējs īslaicīgi atradies tranzīta kamerā. Pieteicējs nav norādījis, ka

viņam bija liegta iespēja iegūt informāciju citā veidā. Ierobežojums notiesātajam izmeklēšanas cietumā izmantot pilnā apmērā viņam paredzētās tiesības izriet no Latvijas Soduzpildes kodeksa 20.panta un Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 3. un 11.panta.

[4.2] Izskatot jautājumu par pārapdzīvotību, tiesa nav objektīvi un pilnvērtīgi izvērtējusi Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.panta prasības un judikatūrā nostiprinātās atziņas attiecībā uz pārapdzīvotību ieslodzījuma vietās.

[4.3] Nav pamatots tiesas secinājums, ka dabīgais apgaismojums netika nodrošināts pietiekamā līmenī.

[5] Pieteicējs iesniedza pretsūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[5.1] Piešķirtais atļūdzinājuma apmērs nepilda preventīvo funkciju novērst līdzīgu gadījumu atkārtošanās.

[5.2] Pieteicējs nepiekrīt pierādījumu novērtējumam lietā.

[5.3] Tiesa pārkāpumu, izsniedzot tikai vienu palagu un divi, nav vērtējusi kopsakarā ar citiem konstatētajiem pārkāpumiem, kā arī nav ņēmusi vērā, ka kamerā slikti strādāja labierīcības.

Motīvu daļa

[6] Tā kā pieteicējs ir pārsūdzējis apgabaltiesas spriedumu pilnā apjomā, Augstākā tiesa izvērtēs visa apgabaltiesas sprieduma pamatotību, tostarp tajā ietvertos lēmumus, ņemot vērā abās kasācijas sūdzībās norādītos argumentus.

I

[7] Apgabaltiesa ir konstatējusi, ka pieteicējs Rīgas Centrālcietumā ir bijis ievietots karantīna un tranzīta kamerās, kurās tiek ievietoti konvojētie ieslodzītie uz neilgu laiku. Kā norādīts ieslodzījuma vietu pārvaldes kasācijas sūdzībā, ieslodzītie šādās kamerās tiek ievietoti dažādu procesuālo darbību veikšanai vai sakarā ar konvojēšanu uz citu ieslodzījuma vietu. Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs Rīgas Centrālcietumā kopumā ir uzturējies īslaicīgi – 16 diennaktis. Strīds citstarp ir par to, ka 9 dienas no šā laika pieteicējs ir pavadījis bez iespējas iegūt informāciju, t.i., bez iespējas skatīties televizoru un bez citām informācijas iegūšanas iespējām. Apgabaltiesa to atzinusi par pārkāpumu, savukārt ieslodzījuma vietu pārvalde šādam vērtējumam nepiekrīt.

Augstākā tiesa tālāk minēto apsvērumu dēļ atzīst kasācijas sūdzību šajā daļā par pamatotu.

[8] Apgabaltiesa pamatoti pieteicēja iebildumu par plašsaziņas līdzekļu pieejamību ir vērtējusi kontekstā ar tiesībām brīvi iegūt informāciju, kas ietvertas Satversmes 100.pantā, kā arī aplūkojusi Eiropas Padomes Ministru komitejas leteikumu Rec(2006)2 dalībvalstīm par Eiropas Cietumu noteikumiem. Minēto noteikumu 24.10.apakšpunktā noteikts, ka ieslodzītajiem atļauj regulāri interesēties par sabiedriskajām aktualitātēm, abonējot un lasot laikrakstus, periodiskos izdevumus un citas publikācijas, kā arī klausoties radio vai televīzijas pārraides, izņemot atsevišķus gadījumus, kad tiesu iestāde to uz noteiktu laiku ir īpaši aizliegusi. Savukārt atbilstoši noteikumu 28.5.apakšpunktam ikvienā ieslodzījuma vietā visu ieslodzīto kopīgai lietošanai iekārto bibliotēku, kurā pietiekamā daudzumā pieejams plašs resursu, grāmatu un citu materiālu klāsts gan atpūtai, gan mācībām.

Augstākā tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka no minētā izriet, ka ieslodzītajām personām ir plašas tiesības saņemt sabiedriski aktuālo informāciju. Šo tiesību pēc iespējas neierobežota īstenošana ieslodzītajiem ir īpaši būtiska, ņemot vērā šo personu faktisko norobežotību no sabiedrības ārpus brīvības atņemšanas iestādes (*sk. 2012.gada 17.februāra lēmuma lietā Nr.SKA-330/2012 8.punktu, 2015.gada 26.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-33/2015 11.punktu*).

[9] Lai gan pieteicējs, vērsoties ar iesniegumu pie Rīgas Centrālcietuma priekšnieka un pēc tam ar apstrīdēšanas iesniegumu ieslodzījuma vietu pārvaldē, norādījis uz informācijas trūkumu vai plašsaziņas līdzekļu nepieejamību, no iesniegumiem izriet, ka galvenā pieteicēja interese ir bijusi skatīties televizoru, jo tieši vēlmi skatīties ziņas pieteicējs norādījis kā pamatojumu savam lūgumam. Šajā sakarā iepriekš minēto tiesību normu kontekstā norādāms, ka televizors nav vienīgais informācijas iegūšanas avots.

Tomēr, ņemot vērā ne tikai televizora pieminēšanu pieteicēja iesniegumos, atzīstams, ka apgabaltiesa pamatoti aplūkoja pieteicēja pieteikumu ne tikai iespējas skatīties televizoru, bet gan plašākā – informācijas pieejamības kopumā –, kontekstā.

[10] Latvijas Soduzpildes kodekss informācijas pieejamību saista ar iespēju skatīties televizoru un klausīties radio. Saskaņā ar kodeksa 47.¹panta pirmo daļu notiesātajiem, kas izcieš sodu cietumos, atļauts lietot televizorus un radio. Panta otrā daļa paredz, ka kārtību, kādā brīvības atņemšanas iestādēs atļauts lietot televizorus un radio, reglamentē Brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumi. Atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi” 40.punktam, saņemot brīvības atņemšanas iestādes administrācijas atļauju, notiesātie kamerās un koplietošanas telpās dienas kārtībā noteiktajā laikā var lietot personīgos radiouztvērējus, televizorus un tiem pievienojamās videospēles. Arī šo noteikumu 44.5.apakšpunkts paredz, ka notiesātajiem ir pienākums saņemt brīvības atņemšanas iestādes administrācijas atļauju lietot personīgo sadzīves tehniku.

No šā regulējuma izriet, ka notiesātie var lietot televizoru un radio tikai tad, ja pirms tam ir saņēmuši brīvības atņemšanas iestādes administrācijas atļauju (sk. *Augstākās tiesas 2015.gada 26.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-33/2015 12.punktu*). Lai saņemtu šādu atļauju, ieslodzījuma vietai ir jāuzzina par personas attiecīgu vēlmi.

Augstākās tiesas ieskatā, gribas izteikumam no ieslodzītās personas puses ir jābūt arī attiecībā uz citiem informācijas avotiem. Tas saistīts ar to, ka uzturēšanās noteikumi jeb iespējas darīt sev vēlamas lietas ieslodzījuma vietā ir limitētas, ņemot vērā ieslodzījuma vietai raksturīgos ierobežojumus.

[11] Apgabaltiesa izskatāmajā lietā konstatējusi, ka pieteicējam sava personiskā televizora nav bijis. Vienlaikus tiesa secināja, ka trīs dienas pēc tam, kad pieteicējs uzrakstījis attiecīgu iesniegumu, viņam izsniegts televizors. Tādējādi var secināt, ka, reaģējot uz pieteicēja lūgumu, ieslodzījuma vieta ir nodrošinājusi viņu ar informācijas avotu. Šādos apstākļos nav pamata secināt, ka ieslodzījuma vieta ir izdarījusi pārkāpumu.

[12] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1.panta trešo daļu administratīvais akts cita starpā ir arī lēmums, kas būtiski ierobežo iestādei īpaši pakļautas personas cilvēktiesības. Tā kā pieteicējs ir notiesātais, viņš uzskatāms par iestādei īpaši pakļautu personu. Administratīvā procesa likuma izpratnē svarīgi ir konstatēt cilvēktiesību ierobežojuma būtiskumu attiecībā pret konkrētu personu (sk. *Augstākās tiesas 2006.gada 15.jūnija lēmuma lietā Nr.SKA-348/2006 11.punktu, 2007.gada 14.februāra lēmuma lietā Nr.SKA-186/2007 7.punktu, 2007.gada 15.jūnija lēmuma lietā Nr.SKA-404/2007 11.punktu*). Ja tāds netiek konstatēts, pieteikums atzīstams par nepieļaujamu.

[13] Ievērojot iepriekš teikto, ka nav konstatējams pieteicēja cilvēktiesību pārkāpums saistībā ar informācijas pieejamību, Augstākā tiesa atzīst, ka pieteikums šajā daļā nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Tāpēc tiesvedība, pamatojoties uz 282.panta 1.punktu, minētajā pieteikuma daļā ir izbeidzama.

II

[12] Ieslodzījuma vietu pārvalde kasācijas sūdzībā iebilst tiesas secinājumiem attiecībā uz pārapdzīvotību un norāda, ka no Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses nav konstatējams, ka kameras platība, kas ir mazāka kā 3 m² uz vienu ieslodzīto, pati par sevi ir uzskatāma par Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.panta pārkāpumu. Pārvaldes ieskatā, ja platība ir robežās no 2,5 m² līdz 3 m², tad ir nepieciešams vērtēt papildu apstākļus.

Augstākā tiesa šādu argumentu atzīst par nepamatotu.

[13] Satversmes 95.pants citstarp noteic, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu un ka spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Spīdzināšanas, cietsirdīgas un cieņu pazemojošas attieksmes aizliegums

ietverts arī Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.pantā.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir konsekventi atzinusi, ka Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.pants atspoguļo vienu no demokrātiskas sabiedrības pamatvērtībām. Pants pilnībā aizliedz cietsirdīgu un pazemojošu izturēšanos neatkarīgi ne no kādiem apstākļiem (sk., piemēram, 2014.gada 31.jūlija sprieduma „Jaeger pret Igauniju” 37.punktu, 2000.gada 6.aprīļa sprieduma „Labita pret Itāliju” 119.punktu). Valstij ir jānodrošina, ka persona tiek ieslodzīta tādos apstākļos, kas ir savienojami ar cieņu pret viņa godu, ka veids un metode, kādā tiek īstenots piemērotais līdzeklis, nepakļauj viņu tādām ciešanām vai grūtībām, kas pārsniedz nenovēršamas ciešanas, kas ir raksturīgas ieslodzījumam, un ka, ņemot vērā praktiskās ieslodzījuma prasības, viņa veselība un labklājība ir adekvāti sargāta (sk., piemēram, 2014.gada 13.novembra sprieduma lietā „Bahna pret Rumāniju” 43.punktu, 2001.gada 24.jūlija sprieduma lietā „Valašinas pret Lietuvu” 102.punktu). Lai atbilstu 3.pantam, apiešanās raksturam ir jāsasniedz minimālais bardzības līmenis (sk., piemēram, 2012.gada 17.janvāra sprieduma lietā „Stanev pret Bulgāriju” 202.punktu, 2006.gada 4.maija sprieduma lietā „Kadiķis pret Latviju” 45.punktu).

Eiropas Cilvēktiesību tiesas veiktā Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.panta interpretācija pastāvīgi tiek izmantota arī Latvijas administratīvo tiesu praksē un uzskatīta par saskaņīgu ar Satversmes 95.panta saturu (sk., piemēram, Augstākās tiesas 2012.gada 22.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-219/2012, 2013.gada 5.septembra spriedumu lietā Nr.SKA-436/2013).

[14] Pārapdzīvotība ieslodzījuma vietā var pati par sevi radīt jautājumu par ieslodzījuma apstākļu atbilstību Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.pantam (sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2010.gada 19.oktobra sprieduma lietā „Bazjaks pret Latviju” 110.punktu). Aplūkojot Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, secināms, ka tā ir konsekventa attiecībā uz iedibinātajiem standartiem.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka gadījumā, ja platība uz vienu ieslodzīto ir mazāka par 3 m², tas ir pietiekams pamats konvencijas 3.panta pārkāpuma konstatēšanai. Tajā pašā laikā arī lielāka platība – 3 līdz 4 m² uz vienu ieslodzīto – neizslēdz pārkāpuma konstatēšanu, ņemot vērā citus apstākļus (piemēram, ventilācijas, dabīgā apgaismojuma nepietiekamību) (sk., piemēram, 2012.gada 24.jūlija sprieduma lietā *Iacov Stanciu pret Rumāniju* 168., 169.punktu, kā vienu no tiesas judikatūru skaidrojošajiem 2015.gada 12.marta sprieduma lietā „Muršić pret Horvātiju” 48. – 57.punktu).

Pārvaldes kasācijas sūdzībā norādītie 7 m², kas ir minēti spriedumā „Mayzit pret Krieviju” un, pārvaldes ieskatā, liecina par Eiropas Cilvēktiesību tiesas nekonsekvenci, ir norādīti lietā, kurā persona ir bijusi apcietinājumā. Spīdzināšanas novēršanas komiteja, uz kuras rekomendāciju tiesa ir atsaukusies minētā sprieduma 39.punktā, šādu platību ir norādījusi kā vēlamo standartu īslaicīgo aizturēšanas vietu vieninieku kamerām, kurās persona ir ievietota uz laiku, kas pārsniedz pāris stundas (sk. komitejas *Otrā Vispārējā ziņojuma (par 1991.gadu)* 43.punktu, <http://www.cpt.coe.int/en/annual/rep-02.htm#III.a>). Savukārt 4 m² komiteja atzinusi par vēlamo standartu vienai personai daudzvietīgajās cietumu kamerās (sk., piemēram, 2005.gada 10.maija ziņojuma pēc 2002.gada vizītes Latvijā 65.punktu, <http://www.cpt.coe.int/documents/lva/2005-08-inf-eng.htm>). Attiecībā uz Latviju jāatzīmē, ka pēc pēdējās vizītes komiteja atzinīgi novērtējusi Latvijas valdības paveikto pārapdzīvotības problēmu risināšanā un aicinājusi bez kavēšanās izdarīt grozījumus normatīvajos aktos un ieviest ilgstošo komitejas ieteikumu par 4 m² uz vienu notiesāto daudzvietīgajās kamerās cietumos (s k . 2014.gada 11.marta ziņojuma 22.punktu un pielikumu ar rekomendācijām, http://www.cpt.coe.int/documents/lva/2014-05-inf-eng.htm#_ftn13).

Savukārt kasācijas sūdzībā norādītie Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumi, kuros konstatēts pārkāpums apstākļos, kad uz vienu personu bija mazāk kā 3 m², un vēl papildus minēti citi apstākļi, nenozīmē, ka pārkāpums netiktu konstatēts, ja būtu tikai viens pats apstāklis par kameras platību. Protī, atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai šāds apstāklis viens pats ir pietiekams pārkāpuma konstatēšanai, bet tas, protams, neizslēdz vēl citu apstākļu konstatēšanu, lai atzītu pārkāpumu un noteiktu atlīdzinājumu.

[15] Apgabaltiesa ir izvērtējusi izskatāmās lietas apstākļus minēto standartu gaismā. Līdz ar to pamatoti atzinusi par pārkāpumu apstākļus, kad pieteicējam bija jāpavada laiks daudzvietīgajā kamerā, kurā uz vienu personu bija mazāka platība par 3 m².

[16] Tāpat apgabaltiesa pamatoti apsvēra papildu apstākļus, kad kameras platība uz vienu ieslodzīto bija no 3 līdz 4 m². Apgabaltiesa atzina pārkāpumu, jo konstatēja dabīgā apgaismojuma nepietiekamību.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka ir ļoti būtiski ieslodzītajiem kamerās nodrošināt neierobežotu un pietiekamu dabīgo apgaismojumu un svaigu gaisu. Piemēram, metāla slēgi vai citas konstrukcijas, kas rada nepietiekamu pieeju dabīgajam

apgaismojumam un svaigam gaisam, rada labvēlīgus apstākļus slimību, īpaši tuberkulozes, izplatībai. Ja netiek konstatēta pārapsildzīvotība, ventilācijas vai mākslīgā apgaismojuma trūkums, tad dabīgā apgaismojuma nepietiekamība pati par sevi nesasniedz minimālo bardzības līmeni, lai konstatētu spīdināšanas un cietsirdīgas vai pazemojošas izturēšanās aizlieguma pārkāpumu. Tomēr, ja ieslodzītie atrodas pārapsildzīvotības apstākļos, tad dabīgā apgaismojuma un svaiga gaisa nepietiekamība sakarā ar metāla slēģiem var būtiski pasliktināt ieslodzīto stāvokli un likt nopietni nosliekties uz pārkāpuma konstatēšanu (*sk. 2015.gada 27.janvāra sprieduma lietā „Neshkov un citi pret Bulgāriju” 237., 238.punktu, 2012.gada 10.janvāra sprieduma lietā „Ananyev pret Krieviju” 153. – 155.punktu*).

Izskatāmajā lietā apgabaltiesa ir konstatējusi režģus un metāla žalūzijas apstākļos, kad platība uz vienu ieslodzīto bija starp 3 līdz 4 m². Ievērojot kameru platību, apgabaltiesa pamatoti šos apstākļus vērtēja kopā un atzina pārkāpumu.

[17] Apgabaltiesa ir ņēmusi vērā apstākli par nepietiekamu dabīgo apgaismojumu arī attiecībā uz tām dienām, kad pieteicējs pavadīja laiku kamerā, kurā platība uz vienu ieslodzīto bija mazāka par 3 m². Šāda apstākļa vērtēšana ir pamatota, jo tas, ka lietā ir konstatēta pārapsildzīvotības problēma, neliedz tiesai konstatēt arī citus apstākļus. Iegūtie secinājumi ir izmantojami, lemjot par atļidzinājumu.

[18] Augstākās tiesas ieskatā, apgabaltiesa nepamatoti atzinusi pārkāpumu attiecībā uz vienu dienu, kad kamerā Nr./numurs/uzturējās mazāk cilvēku un uz vienu ieslodzīto bija 4,4 m². Šajā gadījumā pārapsildzīvotība nav konstatējama, arī mākslīgā apgaismojuma nepietiekamību tiesa nav atzinusi, līdz ar to dabīgā apgaismojuma trūkums pats par sevi šajā vienā dienā pārkāpumu neveido.

Ņemot vērā, ka šajā gadījumā nav konstatējams cilvēktiesību pārkāpums, apgabaltiesas spriedums šajā daļā ir atceļams un tiesvedība ir izbeidzama.

III

[19] Pieteicējs savā kasācijas sūdzībā norāda uz kļūdām apgabaltiesas veiktajā pierādījumu novērtējumā.

[20] Par pieteicēja iebildumiem attiecībā uz Tiesībsarga ziņojumu novērtēšanu Augstākā tiesa nekonstatē procesuālus pārkāpumus. Apgabaltiesa ir paskaidrojusi, kāpēc tā vienu ziņojumu ņem vērā, bet otru neņem.

[21] Savukārt par logu izmēru noskaidrošanu dabīgā apgaismojuma pietiekamības novērtēšanai Augstākā tiesa piekrit pieteicējam, ka apgabaltiesa nepamatoti skaidrojusi logu izmērus un Latvijas tiesību normas, kurās ietverti standarti attiecībā uz logu izmēriem dabīgā apgaismojuma nodrošināšanas kontekstā. Tā kā apgabaltiesa ir konstatējusi, ka logiem priekšā bija režģi un metāla žalūzijas, logu izmēram nav nozīmes, jo dabīgais apgaismojums nevar ieplūst.

Tomēr minētais nav pamats apgabaltiesas sprieduma atceļšanai daļā par dabīgo apgaismojumu, jo tiesa ir konstatējusi šķēršļus dabīgā apgaismojuma ieplūšanai un līdz ar to pamatoti konstatējusi dabīgā apgaismojuma nepietiekamību.

IV

[22] Gan ieslodzījuma vietu pārvalde, gan pieteicējs kasācijas sūdzībās ir iebilduši attiecībā uz apgabaltiesas noteikto atļidzinājumu.

[23] Tā kā iepriekš daļēji tika atzīta par pamatotu ieslodzījuma vietu pārvaldes kasācijas sūdzība attiecībā uz konstatētajiem

pārkāpumiem, apgabaltiesas spriedums ir atceļams arī daļā par atļūdzinājumu. Œajā daļā lieta ir nosūtāma atkārtotai izskatīšanai apgabaltiesai, lai tā izvērtē prasījumu par atļūdzinājumu atbilstoši konstatētajiem pārkāpumiem.

V

[24] Attiecībā uz spriedumā ietvertajiem lēmumiem, ar kuriem pieteikums daļā ir atstāts bez izskatīšanas un daļā tiesvedība ir izbeigta, Augstākā tiesa pilnībā pievienojas apgabaltiesas apsvērumiem un tos atkārtoti nenorāda, kā to paredz Administratīvā procesa likuma 349.panta ceturtā daļa.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.¹panta pirmās daļas 1.punktu, 282.panta 1.punktu, 348.panta 2. un 3.punktu un 351.pantu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 7.februāra spriedumu daļā par informācijas pieejamību un daļā par pārapdzīvotību kamerā Nr./numurs/, kad uz vienu ieslodzīto konstatēti 4,4 m². Izbeigt tiesvedību šajā daļā.

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas spriedumu daļā par atļūdzinājumu. Nosūtīt lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas spriedumu pārējā daļā.

Atmaksāt ieslodzījuma vietu pārvaldei samaksāto drošības naudu 71,14 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese (paraksts) D.Mita

Tiesnese (paraksts) I.Skultāne

Tiesnese (paraksts) L.Slica